

Rozhodnutí volební komise Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Volební komise Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve složení JUDr. Zdeněk Červínek, Ph.D. (předseda komise), Mgr. Miriam Tomášková a Michal Bedlovič rozhodla o stížnosti na průběh voleb do Akademického senátu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci konaných od 4. 11. do 8. 11. 2024 podanou studentem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Leošem Šťastným, tak, že:

Stížnost se odmítá.

Odůvodnění rozhodnutí

I. Stížnost a argumentace navrhovatele

Na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen „Právnická fakulta“) se od 4. 11. do 8. 11. 2024 konaly volby do fakultního Akademického senátu. Volby se uskutečnily elektronickou formou skrze online hlasování ve volební aplikaci dostupné na webu volby.upol.cz. Po ukončení hlasování volební komise Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen „volební komise“) bez prodlení ve volební aplikaci zveřejnila výsledky voleb. Dne 13. 11. 2024 volební komise obdržela stížnost na průběh voleb do Akademického senátu dle čl. 11 odst. 2 vnitřního předpisu č. PF-A-17/01-ÚZ02, volební řád Akademického senátu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, v aktuálním znění (dále jen „volební řád“). Stížnost volební komisi adresoval člen akademické obce, a to student 7. ročníku studijního oboru Právo a právní věda, Leoš Šťastný (dále jen „navrhovatel“).

Navrhovatel ve své stížnosti především rozporuje opatření, na jehož základě nebylo voličům v rámci voleb do Akademického senátu konajících se v elektronické formě skrze online hlasování ve volební aplikaci umožněno odevzdat prázdný hlasovací lístek (hlasovací lístek, na němž by nebyl označen žádný z kandidátů). Navrhovatel se domnívá, že zmíněné opatření nemá žádnou oporu ve vnitřních předpisech a porušuje (aktivní) volební právo a princip svobodné volby, neboť voliči brání, aby projevil svůj názor, protože i odevzdání prázdného hlasovacího lístku je třeba považovat za projev názoru.

Navrhovatel si ve své stížnosti dále klade řečnickou otázku, „[j]ak může výsledek voleb ovlivnit skutečnost, že nebylo technicky možné odeslat prázdný hlasovací lístek?“ Pro ilustraci rovnou uvádí dva hypotetické případy, kdy tomu tak může být. Prvním je ten, že voliči, kteří by se voleb rádi zúčastnili, ale nemohou se identifikovat s žádným kandidátem a rádi by proto odevzdali prázdný hlasovací lístek, k volbám jednoduše nepřijdou a sníží se tak volební účast. Druhý pak spočívá v tom, že rozporované opatření může též vést k tomu, že volič raději, než aby se voleb nezúčastnil, odevzdá svůj hlas náhodně

zvolenému kandidátovi. Jeho volba pak nereflektuje jeho svobodnou vůli. Navrhuje proto, aby se volby do Akademického senátu opakovaly, a aby *pro futuro* bylo v rámci volební aplikace umožněno voličům odevzdat prázdný volební lístek. Tato možnost by voličům měla, dle navrhovatele, být dána tím spíše, že u „*společensky významnějších voleb*“ jako jsou např. volby do Poslanecké sněmovny voliči mohou prázdný volební lístek odevzdat, avšak u méně významných voleb do Akademického senátu, u nichž má navíc online hlasování voličům účast u voleb usnadnit, to možné není.

II. Posouzení stížnosti volební komisí

Stížnost na průběh voleb může být dle čl. 11 odst. 1 a 2 volebního řádu podána, jestliže při volbách došlo k pochybení, které mohlo mít zásadní vliv na výsledky voleb. Pokud by se taková skutečnost prokázala, bylo by na místě volby opakovat. Stížnost je přitom oprávněn podat každý člen akademické obce (tj. student nebo akademický pracovník) do 3 pracovních dnů od zveřejnění výsledků voleb. O stížnosti rozhodne volební komise do 5 pracovních dnů od obdržení této stížnosti (čl. 11 odst. 3 volebního řádu ve spojení s č. 2 odst. 1 volebního řádu a § 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, v aktuálním znění).

Volební komise pečlivě prostudovala stížnost navrhovatele a dospěla k závěru, že po formální stránce nevykazuje žádné vady a je způsobilá k věcnému projednání. Ačkoli bylo podání adresované volební komisi nesprávně označeno jako „návrh na opakování voleb“ do Akademického senátu, volební komise jej posoudila dle jeho obsahu, z něhož jasně plyne, že se jedná o stížnost na průběh voleb do Akademického senátu dle čl. 11 odst. 2 volebního řádu. Volební komise současně konstatuje, že stížnost splňuje všechny formální náležitosti dle volebního řádu, a to pak především proto, že byla podána oprávněným navrhovatelem (členem akademické obce – studentem) a byla volební komisi doručena v předepsané lhůtě (čl. 11 odst. 3 volebního řádu).

Po formálním posouzení stížnosti přistoupila volební komise k posouzení obsahu jednotlivých námitek vznesených navrhovatelem v jeho stížnosti. Po jejich důkladném posouzení však volební komise konstatuje, že **stížnost navrhovatele je návrhem zjevně neopodstatněným, a proto ji volební komise odmítla**. Volební komise přistoupila k odmítnutí především proto, že všechny námitky a argumenty navrhovatele v jeho stížnosti se nesou pouze v hypotetické rovině, navrhovatel ani netvrdí, že by on sám nebo kdokoli jiný byl rozporovaným opatřením osobně dotčen. Jinými slovy, navrhovateli jde pouze „o princip“. Konečně, i kdyby došlo k vadě volebního procesu (komise níže dochází k závěru, že k takové vadě nedošlo), navrhovatel ve své stížnosti ani netvrdí, že by jím rozporované opatření mohlo mít zásadní vliv na výsledky voleb do Akademického senátu, které se na Právnické fakultě konaly v rozmezí dní 4. - 8. 11. 2024, natož aby to přesvědčivě a s dostatečnou mírou pravděpodobnosti dokázal. Vznesené námitky tedy jednak nejsou důvodné a současně ani svou intenzitou nedosahují úrovně, kterou pro opakování voleb předepisuje čl. 11 odst. 1 volebního řádu. Volební komise se však i přes uvedené rozhodla je alespoň ve stručnosti vypořádat.

Budeme-li postupovat v souladu s logickou posloupností jednotlivých námitek, je třeba začít s námitkou týkající se toho, že nemožnost odevzdat prázdný (a tím pádem také neplatný) hlasovací lístek představuje překážku pro to, aby voliči mohli projevit svou vůli ve volbách. Tato překážka výkonu volebního práva přitom není – dle mínění navrhovatele – ospravedlnitelná, neboť nemá základ ve vnitřních předpisech fakulty.

Volební komise je toho názoru, že tato námitka není vůbec důvodná. Vychází totiž ze zjednodušeného čtení volebního řádu ztotožňujícího literu předpisu s rozsahem normy z něho plynoucí. Volební řád v tomto směru explicitně stanoví, že prázdný volební lístek, tj. lístek, na němž nebyl udělen žádný hlas, je neplatný (čl. 8a odst. 10 volebního řádu). Současně určuje, že Akademický senát si ustavuje volební komisi jako orgán, který je pověřen přípravou a provedením voleb (čl. 4 odst. 1 volebního řádu). Volební komise je tedy nadána exekutivními pravomocemi k tomu, aby připravila a zrealizovala volby do Akademického senátu a dohlížela na to, že proběhnou v souladu s procesními a hmotněprávními požadavky, jež na ně klade volební řád a další předpisy.

Při přípravě hlasování mj. volební komise spolupracuje s Centrem výpočetní techniky (dále jen „CVT“), které zajišťuje hlasování po technické stránce (čl. 8a odst. 4 volebního řádu). Volební komise tedy realizuje svou pravomoc založenou čl. 4 odst. 1 volebního řádu tím, že rozhoduje o tom, jakým způsobem se bude při hlasování postupovat. Ctí přitom pravidla zakotvená ve volebním řádu a dalších předpisech, která specifikuje do podoby požadavků (podkladů), na jejichž základě zaměstnanci CVT nastaví fungování volební aplikace tak, aby hlasování a jeho výsledky dodržely právě zmíněná pravidla (např. o tom, že každý hlas má stejnou váhu; anebo o tom, že každý volič může volit právě jednou, a to i v případě, že by byl členem obou volebních kurií; nebo právě o tom, že prázdný volební lístek je neplatný atd.). Zmíněná ustanovení tak vytvářejí dostatečný základ pro činnost volební komise a pro přijetí opatření, jež specifikují a naplňují úpravu obsaženou ve volebním řádu a dalších předpisech. Námitka navrhovatele, že jím rozporované opatření postrádá základ ve vnitřních předpisech fakulty, proto není důvodná.

Kromě toho, volební komise má za to, že by se dalo již rozporovat samotné tvrzení o tom, že navrhovatelem kritizované opatření omezuje volební právo. Interpretace tohoto práva ze strany navrhovatele totiž jde na samotnou hranu institutu volebního práva. Mezi řádky totiž tvrdí, že z práva účastnit se voleb plyne také právo voliče odevzdat jakýkoli hlas a v jakékoli formě si volič usmyslí. Navrhovatel ve své stížnosti vychází z existence práva na odevzdání neplatného hlasu a ignoruje přitom základní podstatu voleb, a to že volby jsou institutem umožňujícím voličům rozhodnout se pro jednu ze dvou či více pozitivních možností (způsobilých kandidátů). Argumentuje-li přitom tradiční (listinnou) formou hlasování u „významnějších“ voleb do Poslanecké sněmovny, která neplatný hlas umožňuje odevzdat, ignoruje také specifika jednotlivých forem hlasování. To, že tradiční (listinná) podoba hlasování umožňuje voliči odevzdat neplatný hlas je definováno povahou využitých prostředků (potřeba fyzické úpravy volebního lístku a jeho fyzického odevzdání do urny) a tím, že při současném zachování principu tajnosti voleb není možné provést kontrolu platnosti volebních lístků a případné selekci těch neplatných tzv. „na

vstupu“, ale vždy až *ex post* (při sčítání hlasů). To však neplatí pro elektronické hlasování, které takovou selekci umožňuje. Navrhovatel zde tedy srovnává nesrovnatelné.

Pokud by takové *prima facie* volební právo odevzdat ve volbách neplatný hlas přeci jen existovalo, jeho význam a jemu poskytnutá ochrana by byla velmi omezená. V kontextu tohoto případu by, dle mínění volební komise, bylo jeho omezení jistě nezbytné z hlediska realizace jiných zájmů. Jak již bylo uvedeno, rozporované opatření, jež dle názoru stěžovatele toto právo omezuje, má základ ve vnitřních předpisech fakulty a zprostředkovaně také v zákonných právních předpisech (řetěz legality zde není přetržen). Současně také sleduje hned několik legitimních cílů: předně garantuje přesnost a správnost volebních výsledků tím, že již „na vstupu“ vyselektuje neplatné hlasy a zabrání tomu, aby byly započteny některému z kandidátů a současně chrání práva voličů před tím, aby nedopatřením (např. po tzv. nechtěném „ukliknutí“) neodevzdali neplatný hlas a nepromarnili tak omylem svou volbu. Tyto účely mají v očích komise výrazně vyšší váhu, než spíše symbolické a teoretické právo na odevzdání neplatného hlasu.

Ačkoli by bylo možné tuto argumentaci dále rozvinout, volební komise se domnívá, že to již není potřeba, neboť námitku navrhovatele dostatečně zodpověděla a k otázce legitimacy a nezbytnosti omezení volebního práva konkrétně navrhovatel ani žádnou argumentaci neuvádí.

Druhá námitka pak spočívala v tom, že nemožnost odevzdat prázdný – a tedy i neplatný – hlasovací lístek, představuje pochybení, které se promítlo do výsledků voleb tím, že voliči, kteří chtěli odevzdat neplatný hlas, se voleb nezúčastnili (opatření mělo tedy za následek nižší volební účast), případně se voleb zúčastnili, ale dali svůj hlas náhodně zvolenému kandidátovi (volba pak není projevem svobodné vůle voliče). Volby je tedy v očích navrhovatele třeba opakovat.

Vzhledem k tomu, že v předchozí části odůvodnění již volební komise odmítla výchozí premisu navrhovatelem předložené argumentační konstrukce, tj. že by rozporované opatření představovalo pochybení ve smyslu čl. 11 odst. 1 volebního řádu, není třeba dlouze rozebírat navazující argumenty. Logika zmíněného ustanovení je totiž taková, že pro opakování voleb musí být kumulativně splněny 3 podmínky: musí zde být pochybení (volební vada – porušení volebních předpisů), která je způsobilá mít zásadní vliv na výsledky voleb. Již nyní lze tedy konstatovat, že naplnění zmíněných podmínek se navrhovateli nepodařilo prokázat a podmínky pro opakování voleb nejsou splněny.

Jakkoli lze v obecné rovině jistě souhlasit s tím, že volební účast je veličinou, která je ve svém důsledku (a ve spojení s dalšími faktory) způsobilá ovlivnit výsledky voleb (např. skrze aktivizaci a mobilizaci specifických voličských skupin). Sama o sobě však zásadní vliv na výsledky voleb mít nemůže. Vzhledem k tomu, že námitka navrhovatele se soustředí pouze (izolovaně) na volební lístky, které neoznačují žádného z kandidátů a jsou tudíž neplatné, tyto mají nulovou (natožpak zásadní) způsobilost do výsledků voleb promluvit.

Druhou hypotetickou situaci, v níž by se rozporované opatření mohlo promítnout do výsledků voleb, navrhovatel ilustruje na příkladu voliče, který se není schopen identifikovat s žádným kandidátem a při současné nemožnosti odevzdat prázdný volební

lístek raději, než aby se voleb nezúčastnil, odevzdá svůj hlas náhodně zvolenému kandidátovi. Takový hlas není dle navrhovatele projevem svobodné vůle voliče. Tento argument dle mínění volební komise již představuje pouhou fabulaci a vzhledem k jeho čistě spekulativnímu charakteru necítí potřebu na něj ani detailně odpovídat. Vzhledem k tomu, že navrhovatel ve své argumentaci neuvádí sebe ani žádného jiného voliče, který by takto postupoval, nelze tudíž ani mít za to, že by zde existovala jakákoli vazba mezi zmíněným postupem a vlivem na výsledky voleb.

Navíc, volební komise se domnívá, že tento argument není ani logicky koherentní. Lze odkázat na již výše zmíněnou argumentaci o povaze voleb jako rozhodování mezi vícero pozitivními alternativami. Z ní pak mimo jiné plyne, že tento rozhodovací proces se vždy odehrává v předem stanoveném institucionálním a procedurálním rámci. Jednoduše řečeno, volby mají vždy svá předem daná pravidla a jednotlivec, aby se jich mohl zúčastnit, resp. aby se jeho hlas mohl do výsledků promítnout, je musí dodržovat. Pokud se v rámci těchto pravidel jednatel rozhodne, že svou volbu ponechá náhodě, nelze z toho dovodit (jak to činí navrhovatel), že by takové rozhodnutí nebylo projevem svobodné vůle voliče. Předně princip svobodných voleb směřuje k tomu, že volba má být učiněna voličem bez (nepřiměřeného) nátlaku ze strany třetích osob či veřejné moci. Současně, obecná svoboda, a to platí i pro svobodu volebního práva, se vždy může uplatnit a rozvinout jen a pouze v rámci systému předem daných a rozumných pravidel. Navrhovatelem zmíněný princip tak vůbec „není ve hře“.

Pokud chtěl navrhovatel tvrdit, že volba v takovém případě není dostatečně vážná, neboť volič si kandidáta vybírá nikoli ze sympatií, ale protože se chce voleb zúčastnit a nemůže odevzdat prázdný lístek, ani takto formulovaný argument neobstojí. Volební komise zde není proto, aby hodnotila racionalitu motivací jednotlivých voličů. Navíc taková činnost by ani neměla smysl, neboť volební orgány vůbec nemají hodnotit racionalitu volby konkrétních voličů, tato totiž bude v mnoha případech zcela iracionální, vedená motivy čistě hodnotovými, pocitovými či emočními (jako jsou např. již výše zmíněné sympatie).

S ohledem na vše výše uvedené volební komise uzavírá, že ve volbách nedošlo k žádnému pochybení, natožpak k pochybení, které by mohlo mít zásadní vliv na výsledky voleb (čl. 11 odst. 1 volebního řádu). Volební komise proto stížnost navrhovatele odmítla jako zjevně neopodstatněnou.

V Olomouci dne 17. 11. 2024

JUDr. Zdeněk Červínek, PhD.
Předseda volební komise